

Referanser: KM 06/09, 02/10, 11/11, 02/12, 04/14 og 10/15 – KR 68/13, 26/15 og 10/16.

Saksdokumenter:

KR 07.1/16 Regler for valg av Kirkeråd og forslag til ny bestemmelse i Kirkemøtets forretningsorden

Forslag til endringer i regler for valg av Kirkeråd og tilhørende endringer i Kirkemøtets forretningsorden (KM-sak)

Sammendrag

Departementets foreslåtte endringer i kirkeloven § 25 innebærer at Kirkerådet tydeliggjøres som Kirkemøtets utøvende organ og får et lovfestet ansvar for rettssubjektet Den norske kirke sin økonomi. Forslaget innebærer videre at lovbestemmelsene om Kirkerådets sammensetning og valg forenkles, slik at Kirkemøtet står fritt til selv å kunne bestemme hvor mange medlemmer som skal velges. Det åpnes også opp for at Kirkemøtet kan fastsette regler som innebærer at Kirkerådet kan ansvarliggjøres overfor Kirkemøtet som en form for styre som kan skiftes ut i funksjonstiden. Denne saken følger opp departementets forslag med å foreslå de nødvendige regelendringer.

Ettersom Kirkerådet som velges på Kirkemøtet 2016 vil velges etter gjeldende regler, foreslås det at det nå kun gjøres de endringer i *Regler for valg av Kirkeråd og i Kirkemøtets forretningsorden* som anses som nødvendige for at Kirkerådet kan ansvarliggjøres overfor Kirkemøtet som en form for styre som kan skiftes ut i funksjonstiden.

Forslag til vedtak

Kirkerådet anbefaler Kirkemøtet å vedta følgende:

1. Kirkemøtet fastsetter følgende forskrift om endringer i *Regler av 14. november 1997 nr. 4862 for valg av Kirkeråd*:

§§ 1-2 og 1-3 skal lyde:

§ 1-2. *Kirkerådets valgperiode er fire år fra Kirkemøtets første møte i valgperioden frem til Kirkemøtets første møte i den påfølgende valgperiode. Ethvert bispedømmeråd samt kontrollutvalget kan fremme forslag om mistillit til Kirkerådets leder eller samlet til alle medlemmene av Kirkerådet som er valgt av Kirkemøtet. Hvis mistillitsforslaget får*

alminnelig flertall, skal det velges en ny leder eller et nytt Kirkeråd for resten av valgperioden.

§ 1-3. Kirkerådet trer i funksjon umiddelbart etter Kirkemøtet hvor valget har funnet sted. Ved nyvalg innenfor valgperioden trer Kirkerådet i funksjon umiddelbart etter valget.

§ 2-1 skal lyde:

2-1. Kirkemøtet forut for det Kirkemøtet som skal velge Kirkeråd ved starten av Kirkemøtets valgperiode, velger en nominasjonskomité bestående av fem personer, hvorav tre leke medlemmer, en kirkelig tilsatt og en prest. En av disse skal være under 30 år.

§ 2-3 skal lyde:

§ 2-3. Ved nyvalg innenfor Kirkerådets valgperiode skal Kirkemøtets valgkomité fungere som nominasjonskomité for valget.

Ny overskrift mellom § 3-5 og ny § 3-6 skal lyde:

Nominasjon av kandidater ved nyvalg

Ny § 3-6 skal lyde:

§ 3-6. Ved nyvalg innenfor Kirkerådets valgperiode skal medlemmer av Kirkemøtet fremme forslag til kandidater til Kirkemøtets valgkomité.

Ny § 4-3 skal lyde:

§ 4-3. Ved nyvalg innenfor Kirkerådets valgperiode skal Kirkemøtets valgkomité fremme en prioritert kandidatliste, etter samme krav som § 4-1, jf. § 3-6.

§ 5-4 skal lyde:

§ 5-4. Lederen velges for to år. Ved nyvalg velges lederen ut funksjonsperioden. Lederen kan gjenvelges. Kirkemøtets valgkomite forbereder og gjennomfører valget av leder midt i valgperioden. Kirkerådet velger selv nestleder for en periode på to år.

§§ 6-1, 6-2 og 6-3 skal lyde:

§ 6-1. Valgbar til Kirkerådet er Kirkemøtets valgte medlemmer. Har Kirkemøtet vedtatt mistillit til sittende leder i Kirkerådet vil vedkommende ikke kunne stille til gjenvalg. Har Kirkemøtet vedtatt mistillit samlet til alle medlemmene av Kirkerådet som er valgt av Kirkemøtet, vil fratredende medlemmer fortsatt kunne stille til gjenvalg.

§6-2. Reglene i kirkeloven § 7 første til tredje ledd gjøres tilsvarende gjeldende for Kirkerådet.

§ 6-3. Hvis Kirkemøtet vedtar mistillit til Kirkerådets leder eller til alle medlemmene av Kirkerådet som er valgt av Kirkemøtet, plikter vedkommende å tre ut av rådet fra når ny leder av Kirkerådet eller nytt Kirkeråd er valgt.

Under forutsetning av at Stortinget vedtar de foreslåtte endringene i kirkeloven, trer regelendringene i kraft fra samme tidspunkt som endringen av kirkeloven § 25 trer i kraft.

2. Kirkemøtet fastsetter følgende endringer i Kirkemøtets forretningsorden:

Ny § 3-6:

§ 3-6 Mistillitsforslag

Ethvert bispedømmeråd samt kontrollutvalget kan fremme et forslag om mistillit til enten Kirkerådets leder eller samlet til Kirkerådets medlemmer valg av Kirkemøtet. Kravet om mistillitsvotering skal fremmes innen fire uker før Kirkemøtets samling.

Kirkemøtets kontrollutvalg forbereder behandlingen av mistillitsforslaget i en særskilt sak. Saksdokumentet skal gjøre rede for forslagsstillernes begrunnelse for forslaget, Kirkerådet skal gis anledning til å kommentere forslaget, og kontrollutvalget skal komme med en innstilling til Kirkemøtet.

I Kirkemøtets behandling legger kontrollutvalget frem sin innstilling. Det åpnes så opp for debatt, før Kirkemøtet voterer over mistillitsforslaget.

Kirkerådets leder og medlemmer anses ikke som ugild til å delta i behandlingen av og avstemmingen over et mistillitsforslag.

Under forutsetning av at Stortinget vedtar de foreslåtte endringene i kirkeloven, trer regelendringene i kraft fra samme tidspunkt som endringen av kirkeloven § 25 trer i kraft.

Saksorientering

- I Innledning
- II Høringen
- III Kirkerådets sammensetning
- IV Ansvarliggjøring av Kirkerådet
- V Ordning med ansvarsutkreving ved mistillit
- VI Forslag til endringer i Regler for valg av Kirkeråd
- VII Forslag til endringer i Kirkemøtets forretningsorden
- VIII Økonomiske og administrative konsekvenser

I Innledning

Kulturdepartementet sendte 2. september 2014 et forslag til endringer i kirkeloven, *Staten og Den norske kirke – et tydelig skille*, ut på høring. Departementets lovendringsforslag åpnet opp for at Kirkemøtet kan fastsette regler som innebære at Kirkerådet ansvarliggjøres overfor Kirkemøtet som en form for styre som kan skiftes ut i funksjonstiden. På bakgrunn av høringsnotatet, uttalte Kirkerådet i september 2015 at:

«Kirkerådet mener at når Kirkerådets økonomiske ansvar for Kirkemøtets budsjett- og økonomioppfølging foreslås lovfestet, vil det være grunner som taler for at Kirkemøtet bør kunne holde Kirkerådet ansvarlig. Kirkerådet støtter derfor dette forslaget.»

Departementet sendte et revidert høringsdokument av 3. mars 2015 for behandling i Kirkemøtet 2015. Departementet har foreslått at kirkeloven § 25 får følgende ordlyd:

§ 25. Kirkerådet.

Kirkerådet består av et antall medlemmer med personlige varamedlemmer valgt av Kirkemøtet og en biskop med varamedlem valgt av Bispemøtet.

Kirkerådet forbereder de saker som skal behandles av Kirkemøtet og iverksetter Kirkemøtets beslutninger.

Kirkerådet leder kirkens arbeid på nasjonalt nivå.

Kirkerådet har ansvaret for at økonomiforvaltningen og økonomistyringen av de midlene som Kirkemøtet disponerer, er forsvarlig. Kirkerådet fastsetter regnskapet. For regnskapet gjelder regnskapsloven, om ikke departementet har fastsatt andre bestemmelser i forskrift.

Kirkerådet skal ha en daglig leder av virksomheten.

Kirkerådet tilsetter biskoper etter forskrift om fremgangsmåten fastsatt av Kirkemøtet.

Nærmere regler for valg av Kirkeråd og for Kirkerådets virksomhet fastsettes av Kirkemøtet.

I høringsdokumentet uttalte departementet at:

«Den endrede rollen og det økte ansvaret som Kirkerådet tillegges, gjør det også naturlig å vurdere Kirkerådets sammensetning og Kirkemøtets handlingsrom når det gjelder å ansvarliggjøre Kirkerådet» (side 45).

og

«Formålet med forslaget var å tydeliggjøre at ett organ, dvs. Kirkerådet, kunne stilles til ansvar for eventuelle feil, misligheter eller lignende, og at det er ett organ som bør ha ansvaret for å rapportere om anvendelsen av midlene, ikke bare overfor Kirkemøtet, men også overfor staten som bevilgende myndighet» (side 46).

Forslaget innebærer at Kirkerådet tydeliggjøres som Kirkemøtets utøvende organ, det får et lovbestemt økonomisk ansvar på vegne av rettssubjektet som innebærer at det tydeliggjøres at Kirkerådet skal kunne stilles til ansvar for eventuelle feil, misligheter eller lignende, og det vil kunne delegeres myndighet til bispedømmeråd. Disse endringene tilsier etter Kirkerådets oppfatning at Kirkerådet bør kunne ansvarliggjøres overfor Kirkemøtet, herunder skiftes ut i perioden.

Kirkemøtet har gitt tilslutning til de forslåtte endringene, med unntak av at det ba om at sjetten ledd oppheves (sak KM 10/15). Når det gjelder ansvarliggjøring av Kirkerådet, uttalte Kirkemøtet følgende:

«Kirkemøtet støtter også at det åpnes opp for at Kirkemøtet kan fastsette regler som innebærer at Kirkerådet kan ansvarliggjøres overfor Kirkemøtet som en form for styre som kan skiftes ut i funksjonstiden.»

For å forberede at endringene i kirkeloven trer i kraft i 2017, må Kirkemøtet gjøre endringer i sitt eget regelverk.

Denne saken tar for seg de endringer som anses som nødvendige i *Regler for valg av Kirkeråd og Kirkemøtets forretningsorden*.

Kirkerådet fattet i sitt møte 11. – 12. juni følgende vedtak:

1. Kirkerådet sender dokumentet på høring, med de endringer som fremkom i møtet.
2. Kirkerådet ber om å få tilbake en sak om *Endringer i regler for valg av Kirkeråd og tilhørende endringer i Kirkemøtets forretningsorden* med tanke på at denne kan fremmes for Kirkemøtet 2016.

I forkant av Kirkemøtets behandling vil saksdokumentet i denne saken bearbejdes slik at det er Kirkerådets endelige vurderinger som blir stående. Det betyr også at Kirkerådets foreløpige vurderinger fra høringsnotatet vil tas ut, for å forenkle saksdokumentet noe.

II Høringen

Kirkerådet sendte 22. juni 2015 ut høring om forslag til endringer i regler for valg av Kirkeråd og Kirkemøtets forretningsorden, med svarfrist 15. oktober 2015. Høringsinstanser var biskopene og bispedømmerådene. Kirkerådet har mottatt 13 høringssvar fra følgende instanser: Elleve bispedømmeråd, hvorav fire bemerker at uttalelsen er felles uttalelse fra bispedømmeråd og biskop – *Møre biskop og bispedømmeråd, Nidaros biskop og bispedømmeråd, Oslo biskop og bispedømmeråd* og *Tunsberg biskop og bispedømmeråd*. I tillegg kom det egen uttalelse fra *Preses i Bispemøtet* og *Nord-Hålogaland biskop*.

III Kirkerådets sammensetning

Etter gjeldende ordning består Kirkerådet av ti leke medlemmer, hvorav en lek kirkelig tilsatt, fire prester og en biskop. De foreslåtte endringene i kirkeloven innebærer at lovbestemmelsene om Kirkerådets sammensetning og valg forenkles, ved at Kirkerådet skal bestå av «et antall medlemmer med personlige varamedlemmer valgt av Kirkemøtet og en biskop med varamedlem valgt av Bispemøtet», jf. forslag til kirkeloven § 25 første ledd.

Kirkemøtet har ved flere anledninger behandlet regler for valg av Kirkeråd, sist i sak KM 4/14. Ved den siste behandlingen hadde kirkemøtekomiteen følgende merknad:

«[Komiteen] erkjenner at det er vanskelig å forene alle de krav til fordeling av plasser i Kirkerådet som kirkeloven forutsetter. Komiteen har vurdert om det er mulig å ta dette opp i den forestående gjennomgang av kirkeloven, slik at dette kan endres før valg av nytt Kirkeråd i 2016. Komiteen finner ikke dette realistisk da stortingsbehandlingen trolig vil skje etter Kirkemøtet 2016. Komiteen mener likevel det bør vurderes å oppheve disse kravene i kirkeloven i den kommende forvaltningsreformen, slik at Kirkemøtet har fleksibilitet og økt handlefrihet for valget av Kirkeråd i 2020» (KM 4/14).

Endringen av Kirkerådets sammensetning forutsetter Stortingets vedtak om endringer av kirkeloven § 25, en lovendring som ikke vil tre i kraft før etter at Kirkemøtet 2016 velges etter de gjeldende reglene for perioden 2016-2020. Kirkerådet anser det derfor som lite aktuelt å endre Kirkerådets sammensetning fra 2017.

En kunne ha tenkt seg at Kirkemøtet i 2016 fastsatte regler om hva slags sammensetning Kirkerådet skulle ha dersom Kirkemøtet skulle velge å skifte ut Kirkerådet i perioden 2017-2020. Fordi spørsmålet om Kirkerådets sammensetning og funksjon i fremtidig kirkeordning er tatt opp i Kirkerådets høring om *Veivalg for fremtidig kirkeordning*, foreslår Kirkerådet i stedet at Kirkemøtet foretar en ny gjennomgang av Kirkerådets regler for valg og sammensetning før valget av Kirkerådet i 2020. I den gjennomgangen vil det blant annet være aktuelt å vurdere antallet medlemmer, hvorvidt det bør gjøres endringer i andelen prester og representasjon av lek kirkelig tilsatte og hvorvidt det bør videreføres en bestemmelse om at hvert bispedømme skal ha minst én representant i Kirkerådet. Det kan også være aktuelt å gjennomgå forholdet mellom nominasjonskomiteen og valgkomiteen i forkant av valget av Kirkerådet i 2020.

IV Ansvarliggjøring av Kirkerådet

Kirkerådet pekte i høringsnotatet på at de foreslåtte endringer i kirkeloven innebærer at Kirkerådet tydeliggjøres som Kirkemøtets utøvende organ, noe som medfører at Kirkerådet kan opptre på Kirkemøtets vegne og dermed det nasjonale rettssubjektet, uten særskilt delegasjon i det enkelte tilfelle. Kirkerådet vil etter forslaget også kunne delegere oppgaver til bispedømmerådene, noe som vil etablere et over- og underordningsforhold mellom Kirkerådet og bispedømmerådene. Forslagene til endring i kirkeloven innebærer videre at Kirkerådet får et lovfestet økonomisk ansvar for midlene Kirkemøtet disponerer. Forslaget er fra departementets side blant annet begrunnet ut fra at det vil tydeliggjøre at ett organ, dvs. Kirkerådet, kan stilles til ansvar for eventuelle feil, misligheter eller lignende.

Departementets forslag til endringer åpner opp for at Kirkemøtet kan fastsette regler som innebærer at Kirkerådet kan ansvarliggjøres overfor Kirkemøtet som en form for styre som kan skiftes ut i funksjonstiden. Dersom det i et tenkt tilfelle oppstår en situasjon hvor staten stiller Kirkerådet til ansvar for brudd på økonomiske betingelser, kan det være aktuelt for Kirkemøtet også å stille Kirkerådet til ansvar. Det kan også være andre forhold som vil kunne oppstå som innebærer at Kirkemøtet ønsker å holde Kirkerådet ansvarlig for sine handlinger, for eksempel som følge av protokollkomiteens innstilling eller et fremtidig kontrollutvalg sin rapport¹.

I demokratiske systemer står prinsippet om ansvarsutkreving (accountability) sentralt. Valgte representanter har et ansvar for å ivareta velgernes interesser, og dersom de ikke gjør det, vil de kunne holdes ansvarlige ved ikke å bli gjenvalgt. Tilsvarende vil et utøvende organ valgt av en lovgivende forsamling, være avhengig av tilliten fra dem som valgte dem. Valget av Kirkerådet er den fremste mekanismen for ansvarsutkreving som Kirkemøtet har overfor Kirkerådet. I dag velges Kirkerådet på Kirkemøtet «sitt første møte i bispedømmerådenes valgperiode for perioden fram til Kirkemøtets første møte i den påfølgende valgperiode», jf. nåværende kirkelov § 25 første ledd. Selv om valget også i dag vil kunne sies å ha en ansvarsutkrevingsfunksjon, ved at Kirkemøtet kan unnlate å velge personer som stiller til gjenvalg, vil denne være noe begrenset som følge av at Kirkemøtet i sitt første møte i bispedømmerådenes valgperiode vil ha en ny sammensetning. Det er ikke gitt at en ny sammensetning vil være kjent med de forhold som ville kunne tilsi et eventuelt behov for at Kirkemøtet ansvarliggjør Kirkerådet.

Kirkemøtet har også kontroll- og instruksjonsmyndighet overfor Kirkerådet, som kan sies å være svakere former for ansvarsutkreving av Kirkerådet. Dette innebærer at Kirkemøtet kan instruere Kirkerådet til å gjøre det Kirkemøtet ber om, uten at Kirkerådet skiftes ut.

Ved å åpne opp for at Kirkemøtet kan bytte ut Kirkerådet i valgperioden, vil Kirkemøtets myndighet overfor Kirkerådet kunne tydeliggjøres og styrkes. Etersom Kirkerådets ansvar og

¹ Kirkerådet har i sak KM 14/16 anbefalt Kirkemøtet å opprette et nytt kontrollutvalg for Kirkemøtet.

myndighet vil styrkes gjennom de foreslåtte endringene i kirkeloven, kan det være naturlig at Kirkemøtets myndighet overfor Kirkerådet tilsvarende styrkes.

En ordning som åpner for at Kirkemøtet vil kunne holde Kirkerådet ansvarlig vil kunne ligne et parlamentarisk system, tilsvarende forholdet mellom Stortinget og regjeringen. Utskifting av et styre i et aksjeselskap eller i en frivillig organisasjon er en annen parallell som kan trekkes frem, jf. bl.a. aksjeloven § 6-7 annet ledd første punktum, hvor det heter at «et styremedlem kan avsettes av den som har valgt styremedlemmet».

Kirkerådet vil peke på at andre lands kirker i begrenset grad har ordninger med utskrifting av tilsvarende organer som Kirkerådet i valgperioden. Hverken Svenska kyrkan eller Den evangelisk-lutherske kirke i Finland har ordninger hvor synoden kan skifte ut tilsvarende organer som Kirkerådet i valgperioden. I den anglikanske kirke i England, Church of England, behandles mistillitsforslag etter vanlige regler om forslag etter forretningsorden.² De mistillitsforslaget angår har ikke plikt til å fratre.

Det kunne vært innført en paragraf for ansvarliggjøring av Kirkerådet, uten at de nærmere detaljene for gjennomføring av misillitsforslaget følges opp av et så detaljert regelverk som det er foreslått i denne saken. Ved at det er så mange og detaljerte bestemmelser, blir det en så sterk vektlegging av mistillit at det vil kunne svekke Kirkerådet og Kirkerådets leder sin autoritet. Det vil også kunne alminneliggjøre mistillit som handlingsmåte på enhver sak en er uenig i.

Kirkerådet har i sitt forslag imidlertid konkludert med at det er hensiktsmessig at Kirkemøtet i denne saken tar stilling til de nærmere saksbehandlingsreglene på nåværende tidspunkt. Dette fordi det kan være fordelaktig å fastsette slike bestemmelser *i fredstid*, i forkant av at et eventuelt spørsmål om mistillit skulle oppstå. Dermed vil en kunne unngå at det i tillegg til å være en krevende diskusjon om hvorvidt Kirkemøtet fortsatt har tillitt til Kirkerådet, samtidig også vil være en diskusjon om hvordan Kirkemøtet skal gå frem for å behandle et mistillitsforslag.

Kirkerådets foreløpige vurdering

Kirkerådets foreløpige vurdering er at Regler for valg av Kirkeråd bør endres fra og med lovendringenes ikrafttredelse slik at Kirkerådet kan skiftes ut i funksjonstiden.

Høringssspørsmål:

1. *Har høringsinstansen noen overordnede synspunkter på forslaget om å åpne for at Kirkerådet kan ansvarliggjøres overfor Kirkemøtet og skiftes ut i funksjonstiden?*

² To eksempler kan nevnes:

1. Lekmannskammeret i det engelske kirkemøtet, House of Laity, behandlet i 2013 et mistillitsforslag mot lederen i sak HL(13)A1. Mistillitsforslaget falt.
2. Bristol Diocesan Synod (bispedømmesyndoden) vedtok et mistillitsforslag mot det engelske kirkemøtet, General Synod, i 2012.

Høringsinstansenes synspunkter

Samtlige høringsinstanser slutter seg til forslaget om å åpne for at Kirkerådet kan ansvarliggjøres overfor Kirkemøtet og skiftes ut i funksjonstiden. Uttalelsen for *Oslo biskop og bispedømmeråd* føyer til at når Kirkerådet får økt ansvar, er det et naturlig behov for Kirkemøtet – som det øverste organ i Den norske kirke – å ha kontroll med det utøvende organ. *Hamar bispedømmeråd* viser til vedtak i sak KM 11/15, og mener at prinsippene i denne saken bør prege de nye reglene (instansen peker særlig på at relevant innhold i dagens forvaltningslov, offentliglova og annet statlig lovverk må videreføres og innlemmes i Den norske kirkes regelverk). *Preses i Bispemøtet* legger til at siden den av Bispemøtet oppnevnte representant kun kan ansvarliggjøres av Bispemøtet selv, kan ikke et nyvalg forutsette en ny biskop i rollen, da en slik forutsetning vil få utilsiktet betydning for rollefordelingen i Bispemøtet.

Kirkerådets vurdering

Kirkerådet viser til at samtlige høringsinstanser ga sin tilslutning til Kirkerådets foreløpige vurdering, og opprettholder på den bakgrunn forslaget om å endre Regler for valg av Kirkeråd fra og med lovendringenes ikrafttredelse slik at Kirkerådet kan skiftes ut i funksjonstiden.

V Ordning med ansvarsutkreving ved mistillit

Kirkerådet pekte i høringsnotatet på at dersom det åpnes opp for at Kirkerådet skal kunne skiftes ut i funksjonstiden, må det etableres en nærmere ordning som regulerer hvordan Kirkemøtet skal gå frem for å foreta en slik ansvarsutkreving. I det følgende skisseres en ordning for mistillit som drøfter noen av hovedproblemstillingene ved en slik ordning.

1. Hva kan Kirkerådet holdes ansvarlig for?

En problemstilling som reises ved etableringen av en ordning med ansvarsutkreving ved mistillit, er hvorvidt det bør gjøres en nærmere avklaring av hvilke forhold som Kirkemøtet kan holde Kirkerådet ansvarlig for. En kunne definere noen nærmere vilkår som må oppfylles for at det skal være mulig å fremme et mistillitsforslag, for eksempel at Kirkemøtet kan skifte ut Kirkerådet dersom det ikke følger opp Kirkemøtets vedtak eller dersom det ikke ivaretar det nye økonomiansvaret på en tilfredsstillende måte. Det er imidlertid krevende å utarbeide en uttømmende liste over de nærmere forhold som vil kunne tilsi at Kirkerådet skiftes ut i funksjonstiden, og dette ville legge en begrensning på Kirkemøtets skjønn og handlingsrom.

Kirkerådets foreløpige vurdering

Kirkerådets foreløpige vurdering er at det ikke bør regelfestes hvilke forhold som gjør det mulig å skifte ut Kirkerådet i valgperioden, men at det bør være opp til Kirkemøtets selvstendige skjønn å vurdere hvorvidt det skal voteres over et forslag om å skifte ut Kirkerådet i valgperioden. Kirkerådet legger til grunn at forslag om mistillit kun bør fremmes der klart kritikkverdige forhold foreligger.

Hørings spørsmål

2. Har høringsinstansen synspunkter på hva Kirkerådet kan holdes ansvarlig for?

Høringsinstansenes synspunkter

Samtlige høringsinstanser slutter seg til hovedinnholdet i Kirkerådets foreløpige vurdering. Ingen høringsinstanser går inn for å regelfeste konkret hvilke forhold Kirkerådet kan holdes ansvarlig for. *Oslo bispedømmeråd* uttaler at «det er for komplisert å klart regelfeste hvilke forhold som skal legges til grunn for mistillitsforslag» og «støtter derfor Kirkerådets grunnleggende synspunkt om at forslag om mistillit bør fremmes der klart kritikkverdige forhold foreligger». *Nord-Hålogaland bispedømmeråd* og *Nord-Hålogaland biskop* understreker at «dersom det utarbeides en liste over forhold som kan avstedkomme mistillit bør det presiseres at denne er veiledende, og at den ikke legger begrensning på Kirkemøtets skjønn og handlingsrom. Flere instanser nevner konkrete forhold som naturlig vil falle inn her. Det nevnes manglende oppfølging av vedtak fattet av Kirkemøtet (*Hamar bispedømmeråd*, *Nord-Hålogaland biskop* og *Nord-Hålogaland bispedømmeråd*), det å tilta seg myndighet og ansvar (*Oslo biskop* og *bispedømmeråd*) og mislighold av økonomi (*Hamar bispedømmeråd*). *Nord-Hålogaland biskop* og *Nord-Hålogaland bispedømmeråd* gir uttrykk for at en eventuell liste vil være veiledende. *Møre biskop* og *bispedømmeråd* legger til at grunnlaget for mistillit bør forberedes av et kontrollorgan e.l. *Møre biskop* og *bispedømmeråd* mener også at det må avklares om Kirkerådet på eget initiativ kan be Kirkemøtet om en avklaring på om de har tillit. *Nidaros bispedømmeråd* forutsetter at mistillit bare fremmes der det foreligger klart kritikkverdige forhold. *Preses i Bispemøtet* mener at forslag om mistillit bør omhandle situasjoner der det hevdes å foreligge «klart kritikkverdige forhold», men mener det kan vise seg vanskelig å regulere bruken av slike «mistillitsforslag» og ser heller ikke at det er ønskelig med en slik begrensning. *Preses i Bispemøtet* tar videre til orde for en umiddelbar votering dersom det reises et begrunnet mistillitsforslag, og gir også uttrykk for en tro på at Kirkemøtets demokratiske kultur vil regulere frekvens og nivå for bruken av et slikt virkemiddel.

Kirkerådets vurdering

Kirkerådet viser til at samtlige høringsinstanser sluttet seg til hovedinnholdet i Kirkerådets vurdering om at det ikke bør regelfestes konkret hvilke forhold Kirkerådet kan holdes ansvarlig for. På bakgrunn av høringen, opprettholder Kirkerådet vurderingene sine om at det ikke bør regelfestes hvilke forhold som gjør det mulig å skifte ut Kirkerådet i valgperioden.

Kirkerådet vil understreke at mistillit vil være ett av flere virkemidler Kirkemøtet har overfor Kirkerådet. Normalt vil andre virkemidler være mest nærliggende å ta i bruk, for eksempel ved at Kirkemøtet instruerer Kirkerådet til å følge opp en sak på en annen måte enn Kirkerådet har gjort, som det sittende Kirkerådet selv får anledning til selv å rette opp. En utskifting av Kirkerådet i valgperioden er det mest ytterliggående virkemiddelet Kirkemøtet har overfor Kirkerådet, og Kirkerådet legger til grunn at det kun bør gjøres når det foreligger svært kritikkverdige forhold, som for eksempel økonomisk mislighold.

Det er vanskelig å avgrense hvilke forhold Kirkemøtet skal kunne fremme mistillitsforslag over. Dersom det blir gjort, ville Kirkemøtet kunne komme i en situasjon hvor et stort flertall av Kirkemøtets medlemmer opplever mistillit mot Kirkerådet på områder Kirkemøtet har avgrenset Kirkemøtets handlingsrom fra å kunne fremme mistillitsforslag. Kirkerådet legger til grunn at det bør være opp til Kirkemøtets selvstendige skjønn om det skal voteres over forslag om å skifte ut Kirkerådet i valgperioden, uten at Kirkemøtet begrenser sitt eget handlingsrom.

Kirkerådet vil bemerke at en ordning med mistillitsforslag risikerer å bli misbrukt, ved at det til stadighet blir fremmet mistillitsforslag som faller mot et fåtall av stemmer. Det kan skape unødig uro. Kirkerådet vil understreke at ordningen med mistillitsforslag ikke må misbrukes. Kirkerådet antar at Kirkemøtets demokratiske kultur vil kunne regulere frekvens og nivå for bruken av et slikt virkemiddel. Ordningen bør revurderes dersom det i praksis blir fremmet mange mistillitsforslag som ikke fører frem.

Kirkerådet mener det er naturlig at det foreslåtte kontrollorganet ivaretar en saksforberedelse av en del av de forhold som kan danne grunnlag for mistillit, herunder eventuell manglende oppfølging av Kirkemøtets vedtak eller mislighold av økonomi, jf. sak KM 14/16. Samtidig legger Kirkerådet til grunn at det også må være anledning for Kirkemøtet å fremme mistillitsforslag på eget initiativ, uten nærmere behandling i et kontrollorgan.

Kirkerådet legger til grunn at Kirkerådet på eget initiativ skal kunne be Kirkemøtet om en avklaring om de fortsatt har tillit. Kirkerådet mener at Kirkerådet vil kunne gjøre det i kraft av sitt saksforberedende ansvar for Kirkemøtet, og foreslår derfor ikke egne bestemmelser som skal regulere dette i dette regelverket.

2. Hvem bør kunne holdes ansvarlig?

I høringsnotatet viste Kirkerådet til at utgangspunktet er at det er de medlemmer og varamedlemmer av Kirkerådet som er valgt av Kirkemøtet, som Kirkemøtet kan holde ansvarlig. Det innebærer at den biskop med varamedlem som Bispemøtet velger, kun kan holdes ansvarlig av Bispemøtet selv. Det er videre et spørsmål om hvorvidt medlemmer og varamedlemmer av Kirkerådet som er valgt av Kirkemøtet skal holdes ansvarlig samlet, eller individuelt.

En kan tenke seg ulike alternativer:

- a) Kirkemøtet kan vedta mistillit til hvert enkelt medlem av Kirkerådet. Et argument for dette er at Kirkemøtet da ville ha mulighet til å avsette enkeltmedlemmer som det ikke lenger har tillit til. Et argument imot er at det vil åpne for at et lite flertall i Kirkemøtet vil kunne avsette medlemmer av Kirkerådet som representerer Kirkemøtets mindretall i Kirkerådet, og erstatte disse med personer som deler flertallets oppfatninger, slik at mindretallsrepresentasjonen blir svekket.
- b) Kirkemøtet kan kun vedta mistillit til medlemmene og varamedlemmene av Kirkerådet som er valgt av Kirkemøtet samlet. Et argument for dette er at Kirkerådet er et kollegialt organ som opptretr samlet, hvor alle er likestilte og sammen fatter beslutninger. Et argument imot er at det vil kunne medføre at Kirkemøtet vil kunne avsette medlemmer av Kirkerådet som stemte imot en beslutning som leder til at Kirkemøtet vedtar mistillit.

- c) Kirkemøtet kan vedta mistillit til *enten* Kirkerådets leder *eller* til alle medlemmene av Kirkerådet som er valgt av Kirkemøtet. Forskjellen fra alternativ b) er at også Kirkerådets leder individuelt kan skiftes ut i valgperioden. Et argument for at Kirkerådets leder skal kunne avsettes i perioden, er at Kirkerådets leder har en fremtredende rolle som representant for Kirkerådet, Kirkemøtet og Den norske kirke. Videre velges Kirkerådets leder direkte av Kirkemøtet, noe som skiller seg fra for eksempel Kirkerådets nestleder og arbeidsutvalg, som velges av Kirkerådet. Den direkte linjen mellom Kirkerådets leder og Kirkemøtet, vil tale for en slik løsning. Et argument imot at Kirkerådets leder skal kunne avsettes, er at Kirkerådets leder formelt sett er likestilt med de andre medlemmene av Kirkerådet, med normalt kun én stemme i et kollegialt organ på femten personer.

Kirkerådets foreløpige vurdering

Kirkerådets foreløpige vurdering er at Kirkemøtet bør kunne vedta mistillit til enten Kirkerådets leder eller til alle medlemmene av Kirkerådet som er valgt av Kirkemøtet samlet.

Høringssspørsmål

3. *Har høringsinstansen synspunkter på hvem i Kirkerådet som bør kunne holdes ansvarlig av Kirkemøtet?*

Høringsinstansenes synspunkter

Samtlige høringsinstanser med unntak av *Møre biskop og bispedømmeråd* og *Preses i Bispemøtet* slutter seg til Kirkerådets foreløpige vurdering at Kirkemøtet bør kunne vedta mistillit til *enten* Kirkerådets leder *eller* til alle medlemmene av Kirkerådet som er valgt av Kirkemøtet samlet. *Møre biskop og bispedømmeråd* slutter seg til at mistillit reises til de av Kirkemøtet valgte medlemmene samlet, men er mer spørrende til hvorvidt det er klokt at det også blir mulig å reise mistillit til lederen separat. *Møre biskop og bispedømmeråd* ser argumentet i at lederen er valgt separat, men er skeptisk til å åpne for en ordning som fører til lave terskler for omkamper om ledervervet. *Møre biskop og bispedømmeråd* mener også at det er ønskelig å få tydeliggjort om det foreligger regler for å gjøre tiltak overfor medlemmer av Kirkerådet om det skulle oppstå tilfeller der enkeltmedlemmer kommer i situasjoner der det kan bli stilt spørsmål om tillit (f.eks. saker som blir behandlet etter straffeloven). *Preses i Bispemøtet* mener ansvarliggjøringen bør gjelde et samlet Kirkeråd og ikke enkeltmedlemmer.

Noen høringsinstanser kommenterer også preses og visepreses. *Nord-Hålogaland bispedømmeråd* skriver at preses og visepreses bør være faste medlemmer som også må kunne stilles til ansvar, men utdyper ikke dette videre. *Agder og Telemark bispedømmeråd* og *Tunsberg biskop og bispedømmeråd* skriver at biskop og vara kun kan holdes ansvarlig av Bispemøtet. *Preses i Bispemøtet* uttaler at den av Bispemøtet oppnevnte representant kun kan ansvarliggjøres av Bispemøtet (jf. svar på høringssspørsmål 1).

Kirkerådets vurdering

På bakgrunn av høringen, opprettholder Kirkerådet sin vurdering. Kirkemøtet må kunne vedta mistillit enten til Kirkerådets leder *eller* samlet til alle medlemmene av Kirkerådet som er valgt av Kirkemøtet. Kirkerådet fastholder at Kirkemøtet også må kunne vedta mistillit til

Kirkerådets leder, på bakgrunn av den fremtredende posisjon Kirkerådets leder har som øverste tillitsvalgte leder i Den norske kirke.

Biskopen med varamedlem som er oppnevnt av Bispemøtet – som i henhold til Bispemøtets forretningsorden § 6 er preses og visepreses – vil organisatorisk ikke kunne holdes ansvarlig av Kirkemøtet, fordi det er Bispemøtet og ikke Kirkemøtet som er oppnevningssinstans. Et nyvalg kan således ikke forutsette en ny biskop i rollen som Bispemøtets representant, da en slik forutsetning vil få utilsiktet betydning for rollefordelingen i Bispemøtet. Kirkerådet legger til grunn at Bispemøtet selv skal kunne holde biskopen i Kirkerådet ansvarlig dersom Bispemøtet ser grunnlag for det, men ser ikke grunnlag for å fastsette nærmere regler om saksbehandling mv. for Bispemøtets behandling av dette.

Kirkerådet har merket seg at Møre biskop og bispedømmeråd ønsker å få tydeliggjort om det foreligger regler for å gjøre tiltak overfor medlemmer av Kirkerådet dersom det oppstår tilfeller der enkeltmedlemmer kommer i situasjoner der det kan bli stilt spørsmål om tillit (som f.eks. saker som blir behandlet etter straffeloven). Kirkerådet foreslår at kirkeloven § 7 første til tredje ledd om uttreden av menighetsrådet i valgperioden gjøres gjeldende for Kirkerådet, på samme måte som det i henhold til kirkeloven § 23 åttende ledd er gjort gjeldende for bispedømmerådet, se forslag til ny § 6.2 i Regler for valg av Kirkeråd. Det innebærer at reglene for suspensjon og uttreden av Kirkerådet harmoniseres med de reglene som gjelder for uttreden og suspensjon fra menighetsråd og bispedømmeråd,³ noe Kirkerådet vurderer som hensiktsmessig.

3. Hvem kan fremme mistillitsforslag?

Utgangspunktet er at Kirkemøtet er det organ som kan vedta mistillit til Kirkerådet. Det må klargjøres nærmere hvem som kan fremme et mistillitsforslag, og hva som skal til for at et mistillitsforslag blir vedtatt. Vedtak i Kirkemøtet treffes med alminnelig flertall av de stemmer som avgis, hvis ikke annet er fastsatt, jf. *Kirkemøtets forretningsorden* § 7-5 tredje ledd. Kirkemøtets medlemmer har stemmeplikt med unntak av valg, hvor det er anledning til å stemme blankt, jf. kirkeloven § 30 annet ledd.

Til spørsmålet om hvem som kan fremme et mistillitsforslag, kan det tenkes ulike alternativer.

³ § 7 første til tredje ledd lyder som følger:

Den som taper valgbarheten til menighetsrådet i valgperioden, trer endelig ut av rådet. Hvis tap av valgbarhet skyldes registrert utflytting fra soknet for to år eller mindre, trer vedkommende ut av vervet for den tid utflyttingen varer.

Menighetsrådet kan etter søknad fritta, for et kortere tidsrom eller resten av valgperioden, den som ikke uten uforholdsmessige vanskeligheter eller belastning kan skjønne sine plikter i vervet.

Dersom det blir utferdiget siktelse eller reist tiltale mot et menighetsrådsmedlem for et straffbart forhold, som nevnt i straffeloven kapittel 19, 27, 28 og 30 og forholdet ifølge siktelsen eller tiltalen knytter seg til utøving av verv eller tjeneste for menighetsråd eller kirkelig fellelråd, kan menighetsrådet vedta å suspendere vedkommende fra vervet inntil saken er rettskraftig avgjort. Dersom et menighetsrådsmedlem dømmes for et straffbart forhold, kan menighetsrådet vedta at vedkommende skal tre endelig ut av rådet.

- a) Et alternativ kan være at ethvert medlem av Kirkemøtet kan fremme mistillitsforslag. Dette vil være i overensstemmelse med dagens bestemmelser i forretningsordenen om at ethvert medlem av Kirkemøtet kan fremme forslag om ekstra saker til behandling, jf. *Kirkemøtets forretningsorden* § 3-3. En fordel med dette vil være at terskelen for å fremme mistillit blir så lav at hvert enkelt medlem av Kirkemøtet vil ha anledning til å fremme et mistillitsforslag, noe som kan anses som et demokratisk gode i seg selv. En ulempe vil kunne være at dersom *ett* medlem av Kirkemøtet er det eneste medlemmet i Kirkemøtet som vil uttrykke mistillit til Kirkerådet, vil vedkommende ha mulighet til å sette i gang en tidkrevende votering som til slutt viser seg å falle mot kun én stemme.
- b) Et alternativ er at et medlem av Kirkemøtet kan fremme et mistillitsforslag, dersom det formelt støttes av minst ett annet medlem. En fordel ved et slikt forslag, vil kunne være at terskelen for å fremme et mistillitsforslag fortsatt vil være lav, samtidig som det settes prosedyremessige begrensninger imot at enkeltmedlemmer skal kunne fremme et forslag alene.
- c) Et alternativ er at et nærmere bestemt antall medlemmer av Kirkemøtet kan fremme et mistillitsforslag, for eksempel ti medlemmer. En fordel med en slik prosedyre vil være at det sikrer en viss oppslutning om et mistillitsforslag, før forslaget kommer opp til votering i Kirkemøtet. Et argument imot et slikt forslag vil kunne være at det gjør prosedyren unødvendig komplisert, og at terskelen for å fremme mistillitsforslag vil kunne bli satt for høyt.

Det kan også vurderes om det i tillegg til et visst antall medlemmer av Kirkemøtet bør åpnes for at minst ett bispedømmeråd – ved vanlig flertallsvedtak – kan fremme et forslag om mistillit. Alternativt kan det vurderes om bispedømmerådet som organ og eventuelt kontrollorganet skal ha anledning til å fremme mistillitsforslag. En kunne for eksempel tenke seg at minst ett bispedømmeråd eller ti medlemmer av Kirkemøtet kunne fremme et mistillitsforslag. Dersom terskelen for å fremme mistillitsforslag var satt til ti medlemmer av Kirkemøtet, ville åpningen for at et bispedømmeråd sitt flertall kunne fremme et mistillitsforslag kunne bidra til å senke terskelen noe.

I noen parlamentariske systemer er det bestemmelser om at de som stiller med et mistillitsforslag, samtidig må foreslå et alternativ ved samtidig å måtte fremme en eller flere kandidater som kan ta over for dem det forslås mistillit til. Dette såkalte *konstruktive mistillitsforlaget* skal sikre at det til enhver tid er et utøvende organ som opererer med tillit fra det lovgivende organ. En ulempe med dette er at det kan gjøre prosedyren med mistillitsforslag unødvendig komplisert.

Kirkerådets foreløpige vurdering

Kirkerådets foreløpige vurdering er at beslutning om mistillit bør følge de samme avstemmingsregler som gjelder ellers for Kirkemøtets beslutninger, dvs. alminnelig flertall av de stemmer som avgis.

Kirkerådets foreløpige vurdering er at terskelen for å fremme et forslag om mistillit bør være lavest mulig. Det foreslås derfor at ethvert medlem av Kirkemøtet kan fremme forslag om mistillit.

Høringsspørsmål:

- 4. Har høringsinstansen synspunkter på hvem som bør kunne fremme mistillitsforslag?*
- 5. Har høringsinstansen synspunkter på hva slags avstemmingsregler som bør gjelde for mistillitsforslag?*

Høringsinstansenes synspunkter

Hvem bør kunne fremme mistillitsforslag?

Dette spørsmålet er det delte meninger om blant høringsinstansene. Kirkerådets forslag om at det er tilstrekkelig at ett medlem av Kirkemøtet fremmer mistillit, støttes i ni høringsuttalelser (*Agder og Telemark bispedømmeråd, Bjørgvin bispedømmeråd, Borg bispedømmeråd, Hamar bispedømmeråd, Nord-Hålogaland biskop, Nord-Hålogaland bispedømmeråd, Preses i Bispemøtet, Sør-Hålogaland bispedømmeråd og Tunsberg biskop og bispedømmeråd*). *Agder og Telemark bispedømmeråd* viser til at hvert enkelt medlem kan fremme forslag til vedtak i andre saker i Kirkemøtet, noe som også bør gjelde for forslag om mistillit. *Hamar bispedømmeråd* tilføyer at dette forutsetter mekanismer som gjør at utspill raskt avvises dersom det åpenbart ikke er grunnlag for mistillit. *Nord-Hålogaland biskop* og *Nord-Hålogaland bispedømmeråd* tilføyer begge at opprettelsen av kontrollkomité/kontrollorgan vil innvirke på behovet for å fremme eventuell mistillit. *Stavanger bispedømmeråd* og *Oslo biskop og bispedømmeråd* forslår begge at det bør kreves at minst tre medlemmer av Kirkemøtet står bak et mistillitsforslag. *Nidaros biskop og bispedømmeråd* foreslår et minimum på ti medlemmer av Kirkemøtet for å kunne fremme mistillit. *Møre biskop og bispedømmeråd* forslår at det må være minst 20 medlemmer av Kirkemøtet fra minst tre bispedømmer som kan fremme mistillitsforslag. *Møre biskop og bispedømmeråd* begrunner dette i at fraksjonsvirksomhet bør unngås og at mistillit bør uttrykkes så åpent som mulig.

Avstemmingsregler for mistillitsforslag

Det virker å være bred tilslutning til Kirkerådets forslag om at alminnelig flertall skal benyttes. Fem høringsuttalelser (*Bjørgvin bispedømmeråd, Borg bispedømmeråd, Hamar bispedømmeråd, Møre biskop og bispedømmeråd* og *Sør-Hålogaland bispedømmeråd*) går inn for *simpelt flertall*, men de henviser samtidig til vanlig praksis innenfor parlamentarismen og/eller organisasjonsdemokrati og/eller Kirkemøtet. *Borg bispedømmeråd* tilføyer at de sittende medlemmer i Kirkerådet ikke skal kunne stemme når det er snakk om mistillit. *Møre biskop og bispedømmeråd* ønsker regler som raskt avklarer om det er grunnlag for / støtte til mistillitsforslaget. *Møre biskop og bispedømmeråd* foreslår to valgoganger, der første omgang avklarer om det er flertall for å behandle et mistillitsforslag. *Agder og Telemark bispedømmeråd* har ikke kommentert dette spørsmålet.

Kirkerådets vurdering

Hvem bør kunne fremme mistillitsforslag?

Kirkerådet har merket seg at det er delte meninger blant høringsinstansene om hvem som bør kunne fremme mistillitsforslag. Ni av høringsinstansene sluttet seg til Kirkerådets foreløpige vurdering om at det er tilstrekkelig at ett medlem av Kirkemøtet fremmer mistillit, to høringsinstanser foreslår at det bør kreves minst tre medlemmer, én høringsinstans mente det

måtte være minst ti medlemmer, og én høringsinstans mente det burde være minst tjue medlemmer fra minst tre bispedømmer.

Kirkerådet viser til at hvert enkelt medlem av Kirkemøtet etter dagens forretningsordning har rett til å melde saker til Kirkemøtet, jf. §§ 2-1 og 3-3. Det innebærer at eventuelle andre krav for antall medlemmer som må stå bak et mistillitsforslag vil være særregler.

Kirkerådet vurderer det slik at terskelen for å fremme mistillit bør være høy nok til at en hindrer misbruk av ordningen. En kunne ha tenkt seg at ett eller to medlemmer av Kirkemøtet kunne fremme et forslag om mistillit, men det ville etter Kirkerådets vurdering være for sårbart. Av hensyn til et ansvarlig forarbeid og tilstrekkelig tyngde bak et mistillitsforlag, foreslår Kirkerådet at det kun er et bispedømmeråd som organ eller Kirkemøtets kontrollutvalg på eget initiativ som kan fremme mistillitsforslag, og ikke enkeltmedlemmer. Det vil også kunne bidra til å hindre misbruk av ordningen.

Det er et spørsmål om kontrollutvalget på eget initiativ bør kunne fremme mistillitsforslag mot Kirkerådet samlet eller Kirkerådets leder. I sak KM 14/16 er det foreslått at kontrollutvalget blir Kirkemøtets kontrollorgan med ansvar for å ivareta den løpende kontroll med Kirkerådets virksomhet på Kirkemøtets vegne – herunder å kontrollere om Kirkemøtets vedtak blir fulgt opp etter deres innhold og forutsetninger. I kontrollen av Kirkerådets virksomhet kan kontrollutvalget finne grunnlag til å anbefale Kirkemøtet å skifte ut Kirkerådet i funksjonstiden, for eksempel med bakgrunn i økonomiske misligheter eller lignende. Det kan tale for at kontrollutvalget gis anledning til å fremme mistillitsforslag. På den annen side kan bispedømmerådene rett til å fremme mistillitsforslag delvis begrunnes ved at medlemmene av bispedømmerådene også er medlemmer av Kirkemøtet, mens det for kontrollutvalgets del kun er krav om at minst to av de fem medlemmene er medlemmer av Kirkemøtet.

Avstemningsregler for mistillitsforslag

Kirkerådet har merket seg at fem høringsinstanser har gått inn for at det skal være *simpelt flertall*, men at disse samtidig henviser til vanlig praksis innenfor parlamentarisme og/eller organisasjonsdemokrati og/eller Kirkemøtet. Med avstemningsregler om *simpelt flertall* er det nok at ett forslag får flere stemmer enn andre forslag, uten at det er krav om minst halvparten av de avgitte stemmene. Det er avstemningsregler om alminnelig flertall, som innebærer at et forslag må ha minst halvparten av de avgitte stemmene for å bli vedtatt, som er det vanlige prinsippet i Kirkemøtets forretningsorden, Kirkerådet opprettholder vurderingen om at beslutning om mistillit bør følge de samme avstemningsregler som gjelder ellers for Kirkemøtets beslutninger, dvs. *alminnelig flertall* av de stemmer som avgis.

Borg bispedømmeråd sitt forslag om at de sittende medlemmer i Kirkerådet ikke skal kunne stemme når det er snakk om mistillit, må ses i sammenheng med kirkeloven § 30 annet ledd. Her heter det at

«Medlem som er til stede i et lovbestemt kirkelig organ når en sak tas opp til avstemning, plikter å avgi stemme. Ved valg og ansettelse er det adgang til å stemme blankt.»

Spørsmålet om de sittende medlemmer i Kirkerådet skal kunne delta i behandlingen når det er snakk om mistillit, vil avhenge av en habilitetsvurdering. I utgangspunktet følger det av forvaltningsloven § 6 første ledd bokstav a) at offentlig tjenestemann (også kirkelige ombud) er ugild til å tilrettelegge grunnlaget for en avgjørelse eller til å treffe avgjørelse i en forvaltningssak når han selv er part i saken. Dersom medlemmene av Kirkerådet anses som inhabile, vil de måtte fratse debatten (tilretteleggingen av grunnlaget for avgjørelsen) og ikke kunne delta i stemmegivningen. Kirkeloven § 38 tredje ledd bokstav a) gir imidlertid særregler om inhabilitet som slår fast at «ugildhet [ikke] inntre (...) ved valg til tillitsverv eller ved fastsetting av godtgjøring o.l. for slike verv». I og med at en avstemming over et mistillitsforslag dreier seg om å gjøre et valg om noen tillitsvalgte skal få fornyet tillit eller ikke fra Kirkemøtet, er det nærliggende å legge til grunn en løsning etter analogi fra § 38 tredje ledd bokstav a). En slik løsning ville åpne for at de berørte medlemmer av Kirkerådet ville kunne delta i debatt og i stemmegivning, men at de ville ha adgang til å stemme blankt etter § 30 annet ledd.

En tenkt situasjon kan illustrere noen problemstillinger knyttet til habilitetsvurderingen. En kan se for seg at Kirkemøtet var delt noenlunde på midten, hvor gruppe X mente at det ikke var grunnlag for mistillit, mens gruppe Y mente at det var grunnlag for mistillit. Gruppe X hadde et lite flertall i både Kirkemøtet og Kirkerådet, men dersom medlemmene i Kirkerådet var erklært inhabile, ville gruppe Y ha flertallet under avstemningen over mistillitsforslaget. Dermed ville Kirkemøtet vedta mistillit. Ved nyvalget, derimot, ville særreglene om habilitet ved valg etter kirkeloven § 38 tredje ledd bokstav a) være klare på at de fratrådte medlemmene ikke var inhabile, noe som kunne medføre at Kirkemøtets flertall ved gruppe X ga de fratrådte medlemmene fornyet tillit. Etter Kirkerådets vurdering bør en løsning etter analogi fra § 38 tredje ledd bokstav a) derfor legges til grunn. For å forsikre seg om at det ikke oppstår tvil om dette spørsmålet i fremtiden, anbefales Kirkemøtet å vedta særregler i Kirkemøtets forretningsorden som slår fast at medlemmer av Kirkerådet ikke anses som inhabile i en votering over et mistillitsforslag.

Siste punktum må forstås som at de individuelle medlemmer selv har adgang til å velge å stemme blankt ved valg, men det er ikke hjemmel til å pålegge de sittende medlemmene å stemme blankt gjennom en ordning.

Med utgangspunkt i at det er bispedømmerådet som organ som foreslås å kunne fremme mistillitsforslag, kan det tenkes ulike løsninger for behandlingen i Kirkemøtet.

- a) Det settes en frist for bispedømmerådene til å fremme mistillitsforslag, for eksempel fire uker før Kirkemøtet. Dersom det fremmes mistillitsforslag mot Kirkerådet samlet eller Kirkerådets leder innen fristen, oversendes forslaget til Kirkemøtets kontrollutvalg som forbereder saken for Kirkemøtet i en særskilt sak. I kontrollutvalgets innstilling gjøres det rede for bispedømmerådets begrunnelse for mistillitsforslaget, Kirkerådet gis anledning til å uttale seg, før kontrollutvalget gir sin begrunnede tilrådning til Kirkemøtet. Kirkemøtet behandler kontrollutvalgets innstilling i forbindelse med sin konstituering.
- b) Det settes en frist for bispedømmerådene til å fremme mistillitsforslag, for eksempel fire uker før Kirkemøtet. Dersom det fremmes mistillitsforslag mot Kirkerådet samlet eller Kirkerådets leder innen fristen, oversendes forslaget direkte til Kirkemøtet. Kirkemøtet behandler bispedømmerådets mistillitsforslag i forbindelse med sin

konstituering. Bispedømmerådet som har fremmet mistillitsforslaget gis først anledning til presentere forslaget, før Kirkerådet gis anledning til å uttale seg. Det åpnes deretter opp for nærmere debatt, før det voteres over forslaget.

Dersom kontrollutvalget på eget initiativ gis anledning til å fremme mistillitsforslag mot Kirkerådet samlet eller Kirkerådets leder, følges prosedyren i alternativ a) så langt det passer.

Kirkerådet går inn for forslag a).

VI Forslag til endringer i *Regler for valg av Kirkeråd*

På bakgrunn av vurderingene ovenfor, foreslås det å ta inn nødvendige endringer i *Regler for valg av Kirkeråd*.

1. Funksjonstid

Kirkerådets valgperiode er i gjeldende ordning fastsatt i kirkeloven § 25 først ledd. Kirkerådet foreslo i høringsnotatet å ta inn denne bestemmelsen i § 1-2. Samme sted ble det foreslått å ta inn en bestemmelse som beskriver ordningen med mistillit. Hvis mistillitsforslaget får flertall, skal det velges nytt Kirkeråd for resten av valgperioden.

Lederen av Kirkerådet velges for to år. Dersom lederen av Kirkerådet skiftes ut etter ett år i den toårige funksjonstiden, skal den nyvalgte lederen av Kirkerådet velges for resten av denne funksjonstiden. Kirkerådet foreslo i høringsnotatet å endre § 5-4 for å ta inn dette. Samme sted ble det foreslått å oppheve kravet om at leder skal velges blant rådets medlemmer ved valg av leder midt i en valgperiode. Dersom Kirkemøtet vedtar å skifte ut hele Kirkerådet, vil det ikke være noen rådsmedlemmer å velge blant lenger.

2. Nominasjon

Dagens bestemmelser om nominasjonsprosess er knyttet til valget av Kirkeråd som skjer i begynnelsen av Kirkemøtets valgperiode. Ordningen med mistillit vil åpne opp for at det kan skje nyvalg i valgperioden, hvor ett og samme Kirkemøte vedtar mistillit til et sittende Kirkeråd og velger et nytt Kirkeråd. Dette vil ikke den ordinære nominasjonsprosessen kunne ivareta. Kirkerådet foreslo derfor i høringsnotatet at valgkomiteen fungerer som nominasjonskomité ved nyvalg, og at Kirkemøtets medlemmer kan fremme forslag til kandidater direkte til Kirkemøtets valgkomité. Det ble tilsvarende foreslått at valgkomiteen skal fremme en prioritert kandidatliste på bakgrunn av kandidater som er fremmet av Kirkemøtets medlemmer.

3. Valgbarhet og uttrede

I de tilfeller Kirkemøtet eventuelt har fattet beslutning om mistillit, vil det være et spørsmål om den eller de det er fattet mistillit til, vil kunne stille til gjenvalg i det påfølgende nyvalget. Det kan være at Kirkemøtet har tillit til enkelte medlemmer av Kirkerådet, men har vært nødt til å skifte ut alle som følge av den foreslåtte ordningen hvor alle medlemmene av Kirkerådet som er valgt av Kirkemøtet skal skiftes ut. Alternativt kunne en tenke seg at de som Kirkemøtet har vedtatt mistillit til, ikke burde kunne stille til gjenvalg, da det ville kunne

oppfattes som noe inkonsekvent å gi tillit til personer man i løpet av samme møte har vedtatt mistillit til. Kirkerådets foreløpige vurdering i høringsnotatet var at det ikke bør legges hindringer for de som skal være valgbare til Kirkerådet, og det foreslås derfor at det presiseres i § 6-1 at de vil være valgbare.

Når det gjelder tidspunkt for utreden er det mulig å videreføre dagens ordning, hvor Kirkerådet fratrer fra slutten av Kirkemøtets samling og nyvalgt Kirkeråd trer i funksjon umiddelbart etter det Kirkemøte hvor valget har funnet sted. Dersom Kirkemøtet vedtar mistillit mot Kirkerådets leder, vil det imidlertid kunne oppleves noe krevende for avtroppende leder å fungere som Kirkerådets leder ut resten av Kirkemøtets samling. Samtidig er det nødvendig at det til enhver tid er et Kirkeråd og en kirkerådsleder i funksjon.

Kirkerådet foreslo i stedet at det presiseres i ny § 6-4 at hvis Kirkemøtet vedtar mistillit til Kirkerådets leder eller alle medlemmene av Kirkerådet som er valgt av Kirkemøtet, plikter disse å tre ut av rådet fra det tidspunkt ny leder av Kirkerådet eller nytt Kirkeråd er valgt. Dette gjelder ikke dersom de blir gjenvalgt. Tilsvarende ble det foreslått at Kirkerådet ved nyvalg innenfor valgperioden trer i funksjon umiddelbart etter valget har funnet sted.

4. Ikrafttredelse

Med forbehold om at Stortinget vedtar de foreslåtte endringene i kirkeloven § 25, foreslås det at regelendringene trer i kraft fra samme tidspunkt som endringen av kirkeloven § 25 trer i kraft.

Høringssspørsmål

6. *Har høringsinstansen synspunkter på de foreslåtte endringene i Regler for valg av Kirkeråd?*

Høringsinstansenes synspunkter

Flere høringsinstanser gir spesifikt uttrykk for at de i utgangspunktet slutter seg til Kirkerådets forslag til endringer i Regler for valg av Kirkeråd (*Agder og Telemark bispedømmeråd, Bjørgvin bispedømmeråd, Hamar bispedømmeråd, Oslo biskop og bispedømmeråd, Preses i Bispemøtet, Stavanger bispedømmeråd og Sør-Hålogaland bispedømmeråd*). *Nidaros biskop og bispedømmeråd* uttrykker ikke en generell tilslutning, men gir uttrykk for støtte til flere av de vurderinger som er gjort.

Nord-Hålogaland biskop og Nord-Hålogaland bispedømmeråd nevner ikke en generell støtte til de foreslåtte endringene, men gir spesifikt støtte til en ordning der valgkomiteen etter mistillit vil fungere som nominasjonskomité ved nyvalg og der Kirkemøtets medlemmer kan fremme forslag direkte til Kirkemøtets valgkomité. Disse to høringsinstansene støtter også vurderingen om at det ikke bør legges hindringer knyttet til de som skal være valgbare til Kirkerådet.

Muligheten til stille til gjenvalg etter mistillit er ellers et punkt der flere høringsinstanser foreslår noe annet enn Kirkerådet. *Nidaros biskop og bispedømmeråd* er usikker på om enkeltmedlemmer skal kunne stille til gjenvalg etter kollektiv mistillit, og er klar på at en leder som er møtt med mistillit ikke må kunne stille til gjenvalg. *Borg bispedømmeråd, Møre*

biskop og bispedømmeråd og Oslo biskop og bispedømmeråd mener at det kun er leder som ikke skal være valgbar til gjenvalg etter mistillit. *Preses i Bispemøtet* mener at en leder som er møtt med mistillit, ikke skal kunne renomineres i samme valgperiode verken som leder eller som medlem av nytt Kirkeråd.

Oslo biskop og bispedømmeråd foreslår å tilføye et *samlet* i § 1 annet ledd annet punktum slik at det blir lydende: «Ethvert medlem av Kirkemøtet kan fremme forslag om mistillit til Kirkerådets leder eller til alle medlemmene av Kirkerådet samlet som er valgt av Kirkemøtet.»

Møre biskop og bispedømmeråd og Nidaros biskop og bispedømmeråd gir begge uttrykk for at det er viktig å sikre et funksjonsdyktig Kirkeråd i en eventuell overgangsperiode.

Bjørgvin bispedømmeråd og Sør-Hålogaland bispedømmeråd har ingen merknader, men viser til § 6⁴ i forslag til forretningsorden.

Tunsberg har ikke kommentert forslaget til endringer i Regler for valg av Kirkeråd.

Kirkerådets vurdering

På bakgrunn av høringen opprettholder Kirkerådet i hovedsak sine forslag, med noen justeringer, herunder de endringene som er omtalt ovenfor.

Kirkerådet har merket seg at en del av høringsinstansene foreslår at leder ikke skal være valgbar til gjenvalg etter mistillit, men mener at de andre medlemmene av rådet bør kunne gjenvelges. Kirkerådet viser til at et vedtak i Kirkerådet som er bakgrunnen for et mistillitsforslag, kan ha vært gjort mot et større mindretall. I et slikt tenkt eksempel kan det tenkes at enkeltmedlemmer av Kirkerådet fortsatt har Kirkemøtets tillit, selv om det samlede Kirkerådet ikke har det. Det taler for at Kirkemøtet skal kunne gjenvelge medlemmer.

Kirkerådet vurderer det slik at det normalt vil være uheldig om en leder som er møtt med mistillit vil stille til gjenvalg. Kirkerådet mener at en avsatt kirkerådsleder i praksis ikke vil vurdere det som aktuelt å stille til gjenvalg. Det kan imidlertid tenkes tilfeller som gjør at det er uheldig at det regelfestes skranker imot leders gjenvalg. I et tenkt tilfelle kan for eksempel leder ha tatt dissens i behandlingen av et spørsmål hvor lederen var i mindretall, som Kirkemøtet fatter mistillitsvedtak på bakgrunn av. Kirkerådet er av den oppfatning at Kirkemøtet ikke bør sette unødvendige skranker for Kirkemøtets egen fremtidige skjønnsutøvelse, men at det overlates til Kirkemøtets selvstendige skjønn å vurdere hvem det ønsker å velge som leder. Det foreslås derfor ikke å regelfeste en skranke imot at leder kan gjenvelges.

Kirkerådet har merket seg *Oslo biskop og bispedømmeråd* sitt forslag om å legge til ordet *samlet* i § 1 annet ledd annet punktum. Kirkerådet mener ordet *samlet* passer bedre et annet sted i bestemmelsen. Den blir da lydende:

⁴ Her menes det nok § 3-6.

«(...) kan fremme forslag om mistillit til Kirkerådets leder eller *samlet* til alle medlemmene av Kirkerådet som er valgt av Kirkemøtet.»

VII Forslag til endringer i *Kirkemøtets forretningsorden*

Kirkerådet foreslo i høringsnotatet en ny § 3-6 som omhandler Kirkemøtets prosedyre for håndtering av mistillitsforslag. Det ble foreslått å ta inn en bestemmelse om at ethvert medlem av Kirkemøtet skal kunne kreve votering over et forslag om mistillit til enten Kirkerådets leder eller til Kirkerådets medlemmer valgt av Kirkemøtet. Endringer i *Kirkemøtets forretningsorden* kan vedtas med 2/3 flertall, jf. Kirkemøtets forretningsorden § 8-2.

En kan tenke seg at det kan oppstå en situasjon som medfører at Kirkemøtet ønsker å votere over et mistillitsforslag mot slutten av Kirkemøtets samling. Siden en beslutning om mistillit til Kirkerådet innebærer at det må gjennomføres et nyvalg i løpet av samme Kirkemøte, foreslås det ikke å åpne for det. Det ble i stedet foreslått å legge inn en prosedyremessig begrensning av tidspunktet mistillitsforslaget kan fremmes i løpet av et Kirkemøte, tidfestet til starten av Kirkemøtets samling, senest i etterkant av fremleggelsen av kontrollutvalgets rapport⁵ til Kirkemøtet.

Kirkemøtet møtes normalt kun én gang i året. Dersom en alvorlig situasjon som tilsier at Kirkemøtet ønsker å skifte ut Kirkerådet oppstår mellom Kirkemøtets samlinger, kan det stilles spørsmålsteget ved om det trengs noen særskilte ordninger for at Kirkemøtet kan ta de grep som er nødvendige. Ettersom det allerede er en bestemmelse om at én fjerdedel av Kirkemøtets medlemmer (29 medlemmer) kan innkalle Kirkemøtet til møte i ekstraordinære situasjoner, jf. § 1-2, ble det ikke foreslått ikke ytterligere ordninger i høringsnotatet.

Hørings spørsmål

7. *Har høringsinstansen synspunkter på de foreslåtte endringene i Kirkemøtets forretningsorden?*

Høringsinstansenes synspunkter

Fire høringsinstanser gir spesifikt uttrykk for at de i utgangspunktet slutter seg til Kirkerådets forslag til ny § 3-6 i Kirkemøtets forretningsorden (*Agder og Telemark bispedømmeråd, Oslo biskop og bispedømmeråd, Preses i Bispemøtet og Tunsberg biskop og bispedømmeråd*).

Mange av høringsinstansene fremhever viktigheten av at mistillitsforslag må fremmes tidlig i Kirkemøtet. *Bjørgvin bispedømmeråd, Hamar bispedømmeråd, Møre biskop og bispedømmeråd, Nidaros biskop og bispedømmeråd, Stavanger bispedømmeråd* og *Sør-Hålogaland bispedømmeråd* begrunner alle dette i behovet for en forsvarlig behandling, og alle disse bortsett fra *Stavanger bispedømmeråd* begrunner dette også med behovet for at det alltid er et ansvarlig og operativt kirkeråd. *Oslo biskop og bispedømmeråd* begrunner sin støtte til Kirkerådets forslag nettopp i at de mener at det synes å sikre at man til enhver tid har et ansvarlig og operativt kirkeråd. Også *Borg bispedømmeråd* fremhever at de støtter

⁵ Se sak KM 14/16.

Kirkerådets forslag om en prosedyremessig begrensningen av tidspunktet mistillit kan fremmes på i løpet av et kirkemøte.

Hamar bispedømmeråd tilføyer at bestemmelsen om at en fjerdedel av Kirkemøtet kan innkalle Kirkemøtet til ekstra møte er tilstrekkelig for ekstraordinære situasjoner. Også *Borg bispedømmeråd* slutter seg til at bestemmelsen for innkalling til ekstraordinært kirkemøte kan benyttes mellom Kirkemøtets ordinære møter.

Stavanger bispedømmeråd gjentar at de i spørsmål 4 uttalte at det må stå flere medlemmer av Kirkemøtet bak et mistillitsforslag.

Både *Nord-Hålogaland biskop* og *Nord-Hålogaland bispedømmeråd* gjør rede for noen flere synspunkter. De gir begge uttrykk for at forslaget til ny § 3-6 ivaretar grunnleggende demokratiske prinsipp om at ethvert medlem av Kirkemøtet skal kunne fremme mistillitsforslag, men fremholder at forslaget er mangelfullt når det gjelder prosedyre ved behandlingen. Det nevnes at dette gjelder forholdet mellom det enkelte medlems anledning til å fremme mistillitsforslag, tidsfrist for å fremme mistillit og protokollkomiteens / eventuelt kontrollutvalgets rolle i behandlingen av saker der det reises mistillit. Disse to høringsinstansene forutsetter at prosedyrespørsmålet utredes nærmere gjennom høringen om kontrollorgan. Spørsmålets viktighet begrunnes ut fra hensynet til å få en forsvarlig behandling av forslag om mistillit, og ut fra hensynet til kvaliteten på Kirkemøtets forhandlinger.

Kirkerådets vurdering

Kirkerådet opprettholder i hovedsak sitt forslag. I lys av ovennevnte vurderinger, foreslås det at ett bispedømmeråd som organ eller kontrollutvalget kan fremme mistillitsforslag. Kravet om mistillitsvotering skal fremmes innen fire uker før Kirkemøtets samling. Kirkemøtets kontrollutvalg forbereder behandlingen av mistillitsforslaget i en særskilt sak. Saksdokumentet skal gjøre rede for forslagsstillernes begrunnelse for forslaget, Kirkerådet skal gis anledning til å kommentere forslaget, og kontrollutvalget skal komme med en innstilling til Kirkemøtet.

I Kirkemøtets behandling legger kontrollutvalget frem sin innstilling. Det åpnes så opp for debatt, før Kirkemøtet voterer over mistillitsforslaget.

VIII Økonomiske og administrative konsekvenser

Endringene vil ikke ha økonomiske konsekvenser, i og med at antallet medlemmer i Kirkerådet vil være det samme som i dag. Ved mistillit og nyvalg, vil gjennomføringen av nyvalg på Kirkemøtet kreve noe mer arbeid for valgkomiteen og sekretariatet.

Regler for valg av Kirkeråd

Fastsatt av Kirkemøtet 14. november 1997 med hjemmel i lov 7. juni 1996 nr. 31 om Den norske kirke (kirkeloven) § 25 fjerde ledd. Sist endret av Kirkerådet [29. januar 2016⁶].

§ 1. Kirkerådets sammensetning og tidspunkt for valg

§ 1-1. Kirkemøtet velger på sitt første møte i bispedømmerrådenes valgperiode et Kirkeråd bestående av ti leke medlemmer, hvorav en er kirkelig tilsatt, og fire prester, alle med personlige varamedlemmer. Alle bispedømmeråd skal være representert i rådet. Ved siden av de foran nevnte medlemmer skal rådet ha som medlem en biskop med varamedlem valgt av Bispemøtet.

§ 1-2. ~~Kirkerådet velges for en periode på 4 år, og trer i funksjon umiddelbart etter Kirkemøtet hvor valget har funnet sted.~~ Kirkerådets valgperiode er fire år fra Kirkemøtets første møte i valgperioden frem til Kirkemøtets første møte i den påfølgende valgperiode. Ethvert bispedømmeråd samt kontrollutvalget kan fremme forslag om mistillit til Kirkerådets leder eller samlet til alle medlemmene av Kirkerådet som er valgt av Kirkemøtet. Hvis mistillitsforslaget får alminnelig flertall, skal det velges en ny leder eller et nytt Kirkeråd for resten av valgperioden.

§ 1-3. Kirkerådet trer i funksjon umiddelbart etter Kirkemøtet hvor valget har funnet sted. Ved nyvalg innenfor valgperioden trer Kirkerådet i funksjon umiddelbart etter valget.

§ 2. Nominasjonskomité

§ 2-1. Kirkemøtet forut for det Kirkemøtet som skal velge Kirkeråd ved starten av Kirkemøtets valgperiode, velger en nominasjonskomité bestående av fem personer, hvorav tre leke medlemmer, en kirkelig tilsatt og en prest. En av disse skal være under 30 år.

§ 2-2. Komiteen velger selv leder. En tilsatt i Kirkerådets sekretariat er sekretær for komiteen.

§ 2-3. Ved nyvalg innenfor Kirkerådets valgperiode skal Kirkemøtets valgkomité fungere som nominasjonskomité for valget.

§ 3. Nominasjon

Nominasjon av lederkandidater

§ 3-1. Nominasjonskomiteen foreslår kandidater til leder av Kirkerådet, blant Kirkemøtets valgte medlemmer.

§ 3-2. Bispedømmerådene kan komme med forslag på lederkandidater overfor nominasjonskomiteen.

§ 3-3. Det kan fremmes forslag til kandidater under Kirkemøtet.

Nominasjon av kandidater fra bispedømmerådene

§ 3-4. Nominasjonskomiteen ber bispedømmerådene foreslå fire av sine leke medlemmer som kandidater i prioritert rekkefølge, blant disse den leke kirkelig tilsatte på ønsket plass. Alle prester i Kirkemøtet er å anse som kandidater til Kirkerådet. Fra

⁶ Denne oversikten legger til grunn at Kirkerådet vedtar de foreslåtte endringene i sak KR 10/16 den 29. januar 2016.

bispedømmene i Nidaros, Sør-Hålogaland og Nord-Hålogaland bør minst en av de foreslåtte kandidatene være same.

§ 3-5. Det kan fremmes forslag til kandidater under Kirkemøtet.

Nominasjon av kandidater ved nyvalg

§ 3-6. *Ved nyvalg innenfor Kirkerådets valgperiode skal medlemmer av Kirkemøtet fremme forslag til kandidater til Kirkemøtets valgkomité.*

§ 4. Kandidatlisten

§ 4-1. Nominasjonskomiteen fremlegger på grunnlag av bispedømmerådernes prioriteringer en kandidatliste med:

- a) forslag til kandidater til leder av Kirkerådet, i alfabetisk rekkefølge.
- b) forslag til tre leke kirkelige tilsatte, i alfabetisk rekkefølge.
- c) de elleve prestene, ordnet bispedømmevis.
- d) forslag til tjueto leke kandidater, to fra hvert bispedømmeråd, ordnet bispedømmevis og i alfabetisk rekkefølge.

Kandidatene føres opp på listen med angivelse av fullstendig navn, stilling, menighet, alder, bispedømme og relevante opplysninger om kandidatene.

§ 4-2. Nominasjonskomiteen skal tilstrebe at begge kjønn er representert med ikke mindre enn 40 prosent på den samlede kandidatliste og at listen inneholder en andel kandidater som er under 30 år på minst 20 prosent (om mulig).

§ 4-3. *Ved nyvalg innenfor Kirkerådets valgperiode skal Kirkemøtets valgkomité fremme en prioritert kandidatliste, etter samme krav som § 4-1, jf. § 3-6.*

§ 5. Valg

§ 5-1. Valgkomiteen leder valget og forestår valgoppgjøret. Kandidater foreslått etter §§ 3-3 og 3-5 føres opp på kandidatlisten. Deretter sørger valgkomiteen for stemmesedler til den enkelte valgomgang.

§ 5-2. Stemmegivningen er hemmelig og skjer skriftlig i tre omganger.

Valg av leder

§ 5-3. Kirkemøtet velger først leder av Kirkerådet blant Kirkemøtets valgte medlemmer ved særskilt avstemning. Hvis ingen ved første stemmegivning får flertall av de stemmer som er avgitt, holdes ny stemmegivning. Ved denne skal det bare stemmes på de to som ved første stemmegivning har fått flest stemmer.

§ 5-4. Lederen velges for to år. *Ved nyvalg velges lederen ut funksjonsperioden.* Lederen kan gjenvelges. Kirkemøtets valgkomite forbereder og gjennomfører valget av leder midt i valgperioden. Kirkerådet velger selv nestleder for en periode på to år.

Valg av øvrige medlemmer fra bispedømmerådene

§ 5-5. Deretter velges ti medlemmer, ett fra hver av de bispedømmerådene som leder ikke ble valgt fra og innen kategoriene lek og geistlig. Det skal avgis stemme på kun én kandidat fra hver av de ti bispedømmerådene. Det kan ikke avgis stemmer på flere kandidater fra en kategori enn det antall medlemmer som gjenstår å velge fra den aktuelle kategorien.

Ved opptellingen kåres først de to leke kandidatene som har fått flest stemmer til medlem av Kirkerådet. Deretter kåres den geistlige kandidaten som har fått flest stemmer. Denne prosedyren gjentas to ganger til ni medlemmer er kåret. Hver gang en kandidat blir kåret til medlem strykes de øvrige kandidatene fra det respektive bispedømmeråd fra denne

valgomgangen. Til medlem av Kirkerådet fra det siste bispedømmet kåres den kandidat som har høyest stemmetall, uavhengig av kategori dersom valgt leder av Kirkerådet er lek. Dersom valgt leder av Kirkerådet er prest blir den leke kandidaten med høyest stemmetall kåret til medlem.

Etter at resultatet av ovenstående valg foreligger, foretas valg av de resterende tre medlemmer, hvorav én lek kirkelig tilsatt dersom denne ikke er valgt som leder. Disse kan velges fra samtlige bispedømmer. De er valgt som har fått flest stemmer, inntil den enkelte kategori er fylt opp.

Valgoppgjør

§ 5-6. Ved stemmelikhet gjøres det omvalg mellom kandidatene som har fått like mange stemmer. Ved fortsatt stemmelikhet treffes avgjørelsen ved loddtrekning. Stemmesedler som er feil utfylt skal forkastes.

§ 5-7. Varamedlem for lek representant fra et bispedømme er den leke kandidaten fra vedkommende bispedømme som har fått nest flest stemmer under valget i Kirkemøtet. Hvis det ikke er avgitt stemmer på annen kandidat eller hvis det ikke er annen kandidat, utpeker vedkommende bispedømmeråd vararepresentanten.

§ 5-8. Varamedlem for lek kirkelig tilsatt er den som får nest flest stemmer under valget i Kirkemøtet. I det tilfellet lek kirkelig tilsatt blir valgt til leder av Kirkerådet og er eneste representant fra sitt bispedømme, er varamedlem for lek kirkelig tilsatt dennes varamedlem til vedkommende bispedømmeråd.

§ 5-9. Varamedlem for prest innvalgt fra et bispedømme er dennes varamedlem til vedkommende bispedømmeråd.

§ 6. Valgbarhet og uttrede

§ 6-1. Valgbar til Kirkerådet er Kirkemøtets valgte medlemmer. *Har Kirkemøtet vedtatt mistillit til sittende leder i Kirkerådet eller samlet til alle medlemmene av Kirkerådet som er valgt av Kirkemøtet, vil fratredende medlemmer fortsatt kunne stille til gjenvalg.*

~~§ 6-2. Hvis det grunnlag et medlem er valgt inn i Kirkerådet på faller bort, må vedkommende tre ut av rådet. Det gjelder f.eks. ved flytting fra bispedømmet eller ved skifte av kategori.~~

~~§ 6-2. Reglene i kirkeloven § 7 første til tredje ledd gjøres tilsvarende gjeldende for Kirkerådet.~~

~~§ 6-3. Hvis Kirkemøtet vedtar mistillit til Kirkerådets leder eller til alle medlemmene av Kirkerådet som er valgt av Kirkemøtet, plikter fratredende medlemmer å tre ut av rådet fra når ny leder av Kirkerådet eller nytt Kirkeråd er valgt.~~

~~§ 6-4. Kirkerådet avgjør i tvilstilfelle om en person er valgbar eller om en kandidat må tre ut av rådet, jf. § 6-2.~~

§ 7. Øvrige bestemmelser

§ 7-1. Reglene trer i kraft straks.

§ 7-2. Kirkemøtet gir Kirkerådet myndighet til å foreta mindre endringer i valgreglene.

Under forutsetning av at Stortinget vedtar de foreslåtte endringene i kirkeloven, trer regelendringene i kraft fra samme tidspunkt som endringen av kirkeloven § 25.

Kirkemøtets forretningsorden

Forslag til ny § 3-6:

§ 3-6 Mistillitsforslag

Ethvert bispedømmeråd samt kontrollutvalget kan fremme et forslag om mistillit til enten Kirkerådets leder eller samlet til Kirkerådets medlemmer valg av Kirkemøtet. Kravet om mistillitsvotering skal fremmes innen fire uker før Kirkemøtets samling.

Kirkemøtets kontrollutvalg forbereder behandlingen av mistillitsforslaget i en særskilt sak. Saksdokumentet skal gjøre rede for forslagsstillernes begrunnelse for forslaget, Kirkerådet skal gis anledning til å kommentere forslaget, og kontrollutvalget skal komme med en innstilling til Kirkemøtet.

I Kirkemøtets behandling legger kontrollutvalget frem sin innstilling. Det åpnes så opp for debatt, før Kirkemøtet voterer over mistillitsforslaget.

Kirkerådets leder og medlemmer anses ikke som ugild til å delta i behandlingen av og avstemningen over et mistillitsforslag.

Under forutsetning av at Stortinget vedtar de foreslåtte endringene i kirkeloven, trer regelendringene i kraft fra samme tidspunkt som endringen av kirkeloven § 25.